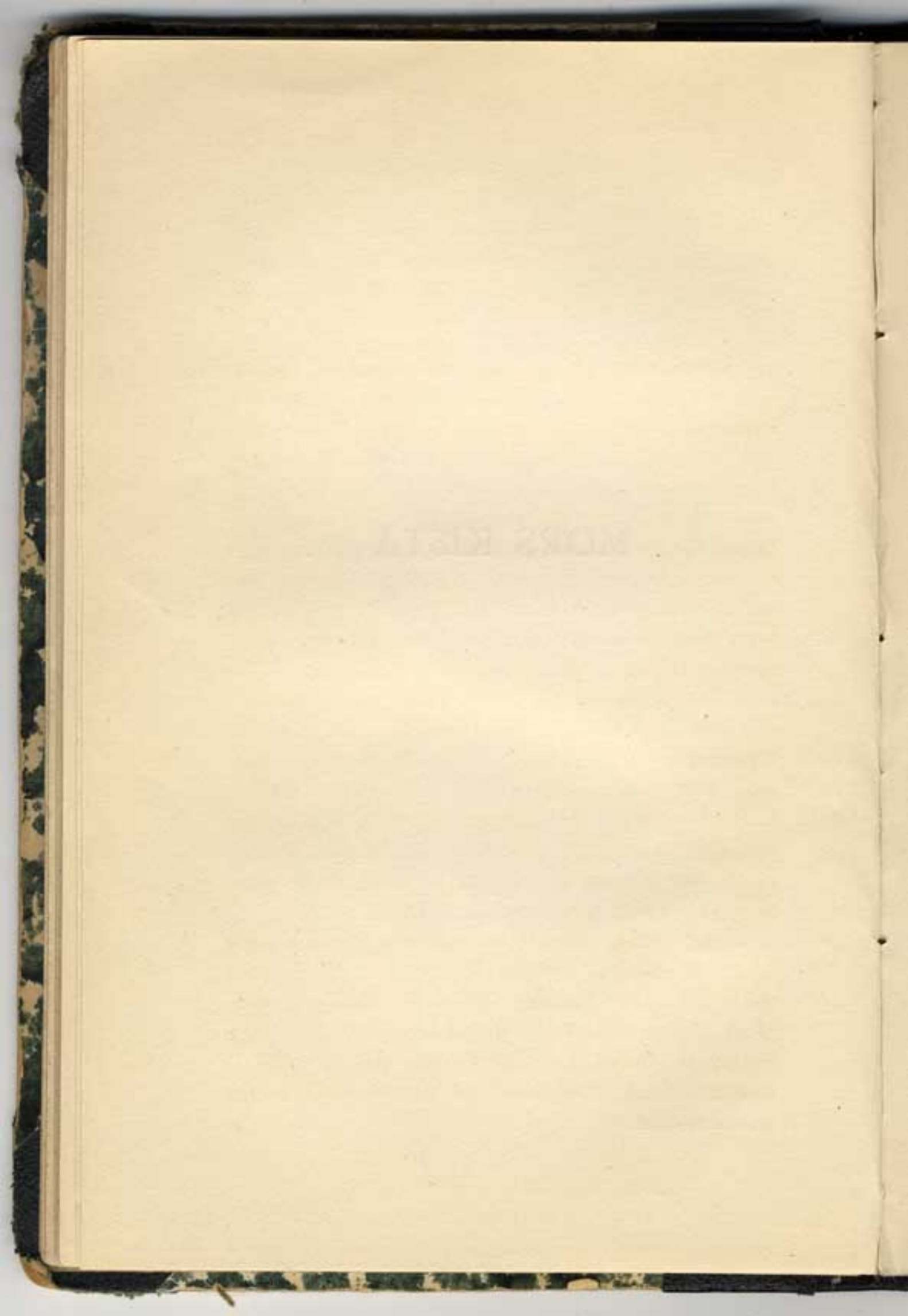

MORS KISTA

Maria Sandell.

»Olyckan» var på väg till fabriken Demon och hon hade brådt. Trafvande förbi sjukhus och kyrkogård, skyndade hon in mellan lekande barn och stapplande åldringar, utan att dock hennes framfart spårades. Men hunnen till det lilla torg, som till bakgrund har en vik af Mälaren och Södersns vackra branter, snuddade hon plötsligt vid en dragare, spänd för ett bryggjarlass. Genast dånade hästhofvarna mot stenläggningen, lemonad rann som strömmar af blod kring krossadt glas, skrik, svordomar och hvinande piskslag skuro genom luften, medan gnistorna yrde om »Olyckan», där hon jagade fram vid skackeln. Då hon vid mynningen af en sidogata varnade Demons skorsten, som utmanande tycktes vilja spetsa själfva himlens ullhvita molntappar, hejdade hon farten och förflyttade sig stillsamt till fabriksområdet. Detta var afstängdt från gatan med höga järngrindar. Invid dessa ställde hon sig på post.

I detsamma började en tungsint malmstämma från Kungsholms kyrktorn förkunna, att dagens sjätte timma var förliden. Men till pulsslag i gatulifvet blefvo endast de första tonerna; de öfriga förtonade bland kyrkogårdsträd och grafhällar, väckte blott en öfvergående oro hos de rundt temp-

let lekande barnen och känslor af förintelse, af glidande hän mot den eviga sömnen hos de på sofforna hvilande åldriga och i förtid bleknade. Demons ånghvissla hade nämligen fallit in i klockeklangen, ursinnigt vrålade sitt »u-u-u-ut» mot den vackra sommarhimlen och in bland det ofantliga svarta virrvarret af hetsande remmar, bland rosslande maskiner, hväsande svarfvar, gnisslande filar, taktfasta hammarslag och tramp af snabba fötter. Och hvad icke malmstämman förmått, det gjorde ångrösten. Snabbare än förut brusade flödet i holmens ådror. Åkdonen rasslade med ökad fart öfver graniten, kvinnor och barn skyndade hem med fyllda korgar och flaskor, kaffekvarnar sattes i gång af flinka händer, i fönstren syntes spejande ansikten, ångan steg blå och aptitretande från puttrande grytor, medan portarna fylldes af småttingar, som voro där för att taga mot de från arbetet hemkommande.

Men genom Demons väldiga salar gled det som en kylig vindkåre.

Alla gnisslande, öronpinande, hväsande ljud tystnade med ens, och det rörliga svarta nätverket af remmar hängde i stel hvila öfver brådskande varelser, hvilkas marterade öron ännu icke förmått uppfatta tystnaden. Enstaka individer syntes redan skrida mot utgången öfver den asfaltbelagda med material belamrade gården. Glåmigt blek ansiktsfärg, slapp och kutig hållning, gång, som saknade svikt, och något bundet i armrörelserna karakteriserade dem alla. Utkomna i solgasset, kisade de mot detta med ögon, som ännu afspeglade före-

målen för en oafslåttlig uppmärksamhet under många timmar och ännu knappast uppfattande de nya intrycken. — Så var det plötsligt, som om eldens och ångans hemvist våldsamt vräkte ut sitt lefvande innehåll. Genom kolsvarta öppningar vältrade ett myller af mörka kroppar med blekhvita ansikten; porthvalfvets hvita gap slukade de skillda strömmarna, som sedan i en ofantlig våg slungades mot järngrinden, där »Olyckan» stod på lur. Hittills hade samma särtycke, som hvilar öfver de enstaka förstkommande, äfven präglat massan, men då denna var väl utom fabriksområdet, försvann detta. Gatans skiftande scener trängde sig med makt på sinnena, luftande ut hjärnorna, som af enformiga, tusenfaldt upprepade handgrepp vaggats i dvala. Vän sökte vän, händer möttes, kamratliga ord väx-lades och skratten sprudlade friska och omedelbara. Och inom kort hade människovågen splitt-rats — försvunnit i stänk och rännilar. Fabriks-området låg öde.

Redan närmade sig portvakten för att stänga. Då syntes Olof Rönn i hvalföppningen. Lång och smidig, fast med lätt böjda skuldror, framstod han ett ögonblick som en skarpt markerad kolteckning mot gårdens i ärggrönt förtonande dager. Väl utkommen, gaf han sina skuldror ett kraftigt ryck bakåt, spände ut bröstet och lät sin öppet frimodiga blick fara först uppåt mot skyn och sedan öfver gatuvimlet, i det han försvann nedåt gångbanan. På honom syntes »Olyckan» ha väntat, ty nu lämnade hon sin post och smög sig efter honom.

Värmen var tryckande. Det dröjde icke länge,

förrän Olof Rönn sköt mössan åt nacken och med gryende missmod betraktade de grå stenmassor, som inramade den i oändligt blått vattrade fliken af himmelen. Han kände, hur tröttheten nöp honom i knäveckan, och önskade sig hvila. Men han hade ej något eget hem, han var inhyst i en familj, och det rum, han delade med denna, var föga rymligt. »Barnskrik», tänkte han, »matos, öfverflödigt och i vägen!» — Och afskräckt af dessa tankar, vek han in på den långa gata, som snörrät sträcker sig mot tullen. Inom sig kände han ett allt starkare behof af grönska och vid synkrets växa upp.

Emellertid hade han icke tagit många steg på sin nyss inslagna väg, förrän han träffades af en vänskaplig dunk i ryggen. »Olle! Olle!» ropade någon. »Kvicka er, pojkar, annars dunstar han bort. Honom få vi lof att ha med.»

Här var det inte värdt att göra sura miner eller invändningar. Olof gaf sig genast. Och han fördes bort i triumf mellan tre kamrater, som voro yra ända in i själen af pur lifsglädje. Fyra man i bredd tågade de, upptagande gångbanans hela bredd, sorglöst glammande, med mössorna på tre kvart och med spänstiga steg. Klackarna smälde lustigt mot gatläggningen, kavajerna lämnade bröstet fria, och laterna voro eröfrares. Berusade af sol, af ungdom och sjudande begär, gåfvo de hvarandra friska blickar och, trygga i medvetandet af att färdas med samhöriga med dem själfva, fingo deras rörelser ett naturligt behag. Hälsade af många, lyfte de mössorna på sådant sätt, att det kom liksom ett eldgt »hurra» i återhälsningen.

»Hvart ska' ni egentligen ta' vägen?» frågade Olof Rönn.

»Ut och lufta», svarade tre röster samfäldt.

»Det förstår jag nog. Men hvart?»

»Ut på sport. Jag har min båt vid Karlbergsbron», afgjorde Fritz Brosin.

»Men jag har inte ätit kvällsvard. Något skulle jag väl först ha till lifs.»

»En smeka och en bössa hvar ta' vi med oss. Jag slår vad om att det kommer att smaka malle i gröngräset», svarade båtägaren.

Det dröjde icke heller länge, förrän de fyra vännerna befunno sig ute på sjön. Deras fickor jäste af proviant. Stämningen hade blifvit mindre uppsluppen, och ju mer de aflägsnade sig från granitöknen, dess mottagligare blefvo sinnena för aftonens blida fägring. I fören satt båtens ägare med ena benet utanför relingen. Han hade tagit fram en väl skyddad fiol. Först brusade melodierna fram, tändande, trotsiga och kampglada. Sedan blef det några minuters tystnad i båten. Men åter föll stråken på strängarna, hvarje ton liksom smektes fram, och »Hvar doftar en blomma så skön... som i min hemlands dal?» vibrerade öfver vattnet i samklang med Olof Rönnns ljusa tenor. Och andra enkla gammaldags melodier följde. Båten gled fram i ljus från dalande sol öfver dallrande guldröda reflexer, och när den ändtligen sökte strand, famnades den af en pil, som vajade sina grenar i böljor af eld.

Stranden reste sig ganska brant. Som de unga männen icke hade lust att möda sig med klättring,

sökte de sig en lämplig lägerplats nära sjökanten. Plötsligt gaf Fritz Brosin till ett ingalunda belåtet utrop och visade uppåt sluttningen. »En lump», sade han kort. »Han är som en kardborre. Vi få väl tåla, det vi inte kan undgå.»

Den så beskrifne var en man på fyratio år, klädd i ljusa benkläder, fransade nedtill och pö-siga öfver knäna. Hatten var af finaste filt men blanknött och med trasigt kantband. Han lyfte den redan på långt håll till hälsning, och därvid blottades en smutsgul skjorta af den under armen trasiga bonjouren. Hans mun hade ett smiligt uttryck, och detta framträdde i rent frånstötande grad, då han leende och med påträngande förtro-lighet räckte sin hand, som kändes som en svamp, åt Fritz Brosin, hvilken tog den med tydlig motvilja. Benämningen »kardborre» var uppenbarligen den rätta, ty trots all mot honom visad köld var han inom kort den femte i laget och hade erhållit en broderlig andel af all tillgänglig proviant.

Emellertid sträckte Olof Rönn ut sig afsides från de öfriga, som samlat sig om en kortlek, och han försjönk så småningom i vakna drömmar. Kvällens vackra färgspel afbleknade och efterträd-des af månljus. Men ju otydligare konturerna af den yttre världen blefvo, dess mera lifliga fram-trädde bilderna i hans inre värld. Mandelblom-mornas vällukt omsvepte honom. Han tyckte sig gå en liten stig mellan lindar upp mot en gammal förstusvale. Han var hemma. Doften från kam-marens nylöfvade golf strömmade honom till mö-tes. I stugan rådde en mellan gröna löf insilande

halfdager. Ris och kottar flammade på spiselhällen och spredo ett fladdrande ljus öfver hans gamla böjda mor, där hon satt på kanten af sängen, inramad af dennas blårutiga förhängen. SjälF satte han sig på stegen, som ledde upp till sängtakets, och lyssnade till stötens klang i morteln, där kaffet krossades under mors raska tag. O, mor! Så hvit benan lyste i hennes svarta af sifvertrådar genomdragna hår. Mor, hvars varma hjärta älskade allt omkring henne, det torftiga bohaget, blommorna, djuren... Hör! Det är »Litavän», som ropar på henne. Ingen annan än mor får röra juvret... Smörblommorna stå gula mot hennes mörka kjol; hennes fina hufvud, betäckt med en rödrutig duk, lyser likt en jättestor klöfverblomma invid »Litaväns» bruna länd, och hennes sakta sång harmonierar så innerligt med naturens alla skiftande ljud... Hemåt öfver ängarnas smaragdgrönska, mätt och ledsagad af den smeksamma kisse Mats, hvars hvita päls vattras af en bris, som bär linneaftoft från skogsgömmorna... Skogen! Resliga stammar, täta kronor och släpande grenar öfver fuktig mylla. Djupt inne i dunklet väldiga ringar, som lyfta... Han är på väg till »Litavän» med salt, och han lyssnar efter hennes skälla... Mossen gungar under hans fot, hjortronens guldgula klot lysa på tufvorna, och strålande är azurymden, i hvilken fåglarna, yra af glädje, tumla om i sång och lek. Mossvipans gälla pip ljuder helt nära honom — han för varsamt ljungen och riset åt sidan och ser in i lilla vipmors bo... Åter i skogsdunklet — han ropar den söktas namn och »Litavän» —

»Litavän» svarar ekot... Skällan! Bruna, milda ögon blicka mot honom från ett snår, och »Litavän» kommer sakta råmande och sticker sin varma mule mot hans arm. Saltet tömmer han ut på en sval bergklint och sätter sig själf i gräset för att öfvervara »Litaväns» fest. — Så med ens försvinna bilderna från hans barndom. Han är vuxen och går mellan Arbetargatans enformigt grå husrader att arbeta med en rasslande maskin. Hårdt och hastigt tramp i den tidiga morgontimmen af mor Mödas grofarbetande men bland detta lätt urskiljbara glidande lätta steg. — Evas. Milda, skyggt ljufva blickar, som möta hans — Evas. En tidig vårsöndag. Snö i skrefvor och lif i dvala på skuggiga ställen, men spirande i solen! Hällen är brun och slipprig. Ett ögonblick hvilar en flickas smidiga kropp vid hans bröst — Evas. Men hur behärskad är ej hennes sätt, hur tillbakadraget hennes leende tack! Älskade hon honom? Och han själf? Hans tankar gå ju ständigt till henne, och hans längtan är hos henne. Men ändå!... Är det kärlek eller —?

En spark mot hans höft, åtföljd af några glåpord, fick honom med ens på fötter, yrvaket stirrande på sin angripare, som visade sig vara den ovälkomne gästen. Hvad sedan hände, ända tills han såg kamraternas slutna ansikten omkring sig i båten, är till denna dag utan spår i hans minne. — Nej icke helt. Ty med långa mellanrum och plötsligt utan föregående idéförbindelse ser han en ofantlig bubbla stiga från något dimmigt böljande. Den är röd, den brister, och bloddroppar stänka

honom i ansiktet, varma och med kväljande sötaktig lukt, och på den röda bubblans plats ser han en fura, kal i toppen men med ett rikt nätverk af rötter på marken. Med en af dessa jordkrypande klolika rötter intryckt i tinningen ligger en man, i ljusa benkläder, orörlig — — — — —

Befäl och kamrater, alla vittnade till Olof Rönns fördel. Han dömdes dock till två års straffarbete.

Långa dagar, månader, år under järnhårdt tvång och vaksamma vaktarögon. Han minnes metallen på verkstaden... Borrar, filar och tänger sarga äfven honom. Det är icke dråpets fasa, som maktstjäl honom, det är ensamhetens. Rundt om i cellernas mörker svängas knutna näfvar till bekräftelse på brottsligas eller blott olyckligas beslut att låta samhället dyrt umgälla deras lidande, tänder gnissla och förbannelser utstötas. Och under dagens timmar? Händerna utföra mekaniskt sitt arbete, medan hjärnorna öfverlägga, knyta maskor till maskor i ogärningsnät. Dyrkar formas. Tändstickan föres till gasdränkt trassel. Så skall stenen läggas på järnvägsspåret. Där skall knifven sättas för att träffa ådern. Så skall yxan föras. Så kvinnan öfverlistas, barnet lockas och prejarorden formas, att de må kalla guldets fram ur samhällsstöttornas fickor och lägga deras lysande tillvaro under skräckens tecken... Men Olof Rönns sinne

är för vekt att nära hämndtankar, och hans logik är alltid på vakt, energiskt kufvande hvarje försök att vältra skulden på annat än ett oblidt öde. Hans tankar gå i andra spår. »Utstött», säger han sig. »Kastad på sopbacken.» Han tycker sig vara på botten af en brunn. Väggarna resa sig, lodräta och oändligt höga. Det är dödstyst. Högt, högt uppe ser hans spanande blick en skymt af blå rymd. Men detta ökar blott hans elände, ty det påminner honom om lifvet, om människor, som gå i flock, i par, om kamratliga intressen, gemensam kamp och delad glädje, om Eva. Men aldrig vidgas perspektivet nog, att en gryning af förtröstan på lefvande varelsers vänfasthet kan tränga till den ensamme.

En fasans natt äro skuggorna nära att fira sin seger öfver hans själ. Rummens väggar komma honom allt närmare, han pressas mellan dem, han tycker sig kväfvas. Men då samlar han slutligen sin sista kraft och blickar uppåt mot den lilla prick af blå rymd, som för honom representerar allt det, han tror sig evigt utestängd ifrån. Men i det han så gör, skjuter en ljusstråle ned till honom — han ser sin gamla kista...

I sitt förvirrade sinne ser han den som ett lefvande väsen och dess smidda järnhandtag blifva till utsträckta händer, som han begärligt fattar. Den har tillhört hans döda mor och innesluter många minnen af henne. Olof Rönn ser dem alla med sin inre blick. Den framkallar söndagskänslan hos honom, i det den påminner honom om den tid, då han som liten pilt fick sin helgdagspynt från dess

vida famn. Han tycker sig känna dess doft af tor-kade blommor, och scener från skog och mark upp-rullas för hans minne. Den gifver honom sin skatt af visor, och det är hans mors milda röst, som sjunger den, lockande honom att stämma in. Och slutligen gör han det men ljudlöst, blott i sitt hjärta.

Allt detta sker dock icke på en gång, det tager många dagar. Men då har också kistan blifvit honom en vän, en famn, en väntande och efterläng-tad, på hvilken han tänker med kärleksfull glädje och en fläkt af hemvärme. Han är icke längre i en-samhetens brunn. Två starka järnhänder ha lyft honom därur och släppa honom icke.

Från yttervärlden når honom intet budskap. Kamrater, vänner, Eva — han vill begraŕva dem alla i glömska. Men när han i sitt hjärta kastar mull öfver den sistnämnda... Han har fått viss-het på sin fråga olycksdagen. Han älskar henne.

Öfver hösthimlen drogo molnen som ofantliga järngråa säckar. Nordan, som rustade sig till vin-terkampanjen, flög fram i vild yra bland sina upp-lag af allsköns bisterhet, slet i de grå behållarna och fladdrande trasor, så att skurar af isnålar piskade mot den i dimmor svepta jorden. Det var sparsamt med fotgängare på gatorna, där snösör-jan alltjämt ökades och tillfrös, men åkdonen voro fullsatta med huttrande människor. Där den långa malmgatan öfvergår i en af ofärdiga hus kantad

väg, susade spårvagnen förbi en ensam vandrare. Det var Olof Rönn på väg från fängelset.

Som genom en slöja såg han dubbla rader hvita ansikten och ögon... ögon... Och med ett snabbt grepp drog han mössan djupare öfver pannan och strök några steg baklänges. Men vagnen var redan långt borta i disen, han var den ende inom synhåll.

Iklädd sommarrock och utan öfverrock brottades han med den vildsinta nordan men öfvermannades oupphörligt, slant och vacklade. Fotlederna skötte sin tjänst, som om de varit fastrostade, snösörjan fyllde hans låga skor, och isnålarna, som hopades på hans nacke, smälte där och sökte sig ned till hans skälfvande rygg. Småningom samlades äfven under mösskärmen en liten drifva, så att hans ögon oupphörligt förblindades af kalla droppar. Blott en enda gång aftorkade han dessa och lyfte sedan blicken mot molnen. Himlens mörka och jordens kvalfulla kamp mot köldens dödande makt — allt var ringa mot den bittra hopplösheten i denna hans blick.

Kommen till en hållplats för spårvagnen, stod han stilla och väntade. Men när han såg det rullande huset, svek honom modet. »Man skall märka, hvarifrån jag kommer», tänkte han. Och skräcken steg inom honom, tankarna tumlade vildt om hvarandra. Han tyckte sig se människorna byta plats för att undslippa hans närhet, hviska, göra tecken till hvarandra, skynda ut och blicka med rädsla och afsky bakom sig. — Han lät vagnen gå utan att stiga upp. Men plötsligt sköljde vreden som

en störtlåg öfver honom — meningslös men befriande, och han sände en vild förbannelse efter den bortrullande.

Emellertid kufvade nordan efter hand sin vrede, snöyran hade upphört och disen lättat. Äfven i Olofs sinne ville en svag ljusning sila in. Han kunde icke helt undandraga sig verkan af den blå strimman mellan flyende moln, af gatulifvet, anblicken af välbekanta ställen och den nya känslan af en viss frihet. Men han stred emot. Och detta gick så mycket lättare, som han hade känslan af att vara bevakad. Hans rörelser voro ofria, blicken letade efter tecken på förakt eller förnärmande rädsla hos de förbigående, och fast hans väg gick genom breda gator och öfver öppna platser, var det honom alltjämt, som hade han celldörren med dess titthål upptill och nedtill alldeles inpå sig.

Han gick dock som den, hvilken har ett mål. Och hans var att i verkligheten fatta om de handtag, som ryckt honom från vansinnets brant. Tanken på den gamla kistan med dess minnen af mor och barndomshemmet fyllde honom med tungsint längtan, men den hade ock frätande bitterhet i följe. Han hade nämligen skrivit till sitt forna värdfolk och förfrågat sig om sin egendom men ej fått svar. Förskingrad? frågade han sig. Såld? Sönderhuggen? — Han skulle dock hafva visshet.

När han ändtligen hunnit till huset vid Fridhemsgatan, där han senast bott som fri man, var han utmattad af köld och ansträngning. Han vacklade in i portgången, stödde sig en minut mot väggen och började sedan uppstigningen. Tre trappor

upp skulle han, men hunnen halfvägs uppför den andra, vände han och gick ned. »Man skall rygga för mig», tänkte han. Skrika, slå igen dörren, regla...» Och nedkommen i porthvalfvet, ställde han sig nära utgången, stirrade på väggen, hvars rapping var afrifven i stora flak.

Plötsligt fick han syn på en liten pojke i sjömansblus, som med vidöppna blå ögon betraktade honom. Han kände ett ögonblickligt välbehag öfver barnets öppna blick, men misstron höll sig genast framme. Han hade dock icke hunnit forma en tanke, förrän något hände. En pojkung hängde honom om halsen, en liten kind pressades mot hans, och porthvalfvet ekade af lyckliga rop:

»Farbror Rönn! Farbror Rönn! O, hvad jag är glad! Så lifvadt! O, så skojigt!»

Olof Rönn kände icke igen pojken med det samma, likväl tryckte han honom så fast i sin famn, som om det gällt att behålla honom för alltid. En lång suck genmbäfvade hans bröst, hans leende var likt ett barns, när det klarnar upp efter gråt, och han följde villigt den lille, som ledde honom. Men då han fördes förbi trappuppgången och öfver gården, frågade han tvekande:

»Ska' vi inte gå upp till er, Jerker, gossen?»

»Jo då», svarade Jerker. »Vi ha flyttat sen farbror reste, för pappa har varit så väldigt sjuk. Då kunde vi inte förtjäna ett enda dugg. Och så har jag fått en liten syster, och min lille bror, han har dött från oss.»

Fyra trappor i höjden — sen stannade Jerker och ringde. Olof hörde snabba steg närma sig och

gled halft ofrivilligt längre in i förstuns dunkel. Men då fick han tio pojkfingrar om sin hand, starka små ben togo fäste, och han drogs med makt mot dörren, som under tiden öppnats af en ung kvinna.

Ett litet barn i röd kolt satt på hennes vänstra arm, och på handen hade hon en strumpa upp-trädd, i hvilken stoppnålen blänkte. Hon såg ett ögonblick förvånad på sin gosse och den blåfrusne, sommarklädde mannen, log så plötsligt med ögon och läppar och räckte fram sin lediga hand till välkomst.

»Nä, se Rönn!» utropde hon och tillade mjukt, i det hon öppnade dörren på vid gafvel: »Var så god och stig in! Tänk, så glad min lille gubbe nu ska bli. Han har talat med Jerker så mycket om Rönn, så det var då alls inte underligt, att gossen kände igen sin farbror.»

Så fort Olof kommit till ro i ett soffhörn, dit han tvungits af mor i huset, bar Jerker till honom sin enskilda egendom alldeles som i gamla tider. Själ f ställde han sig emellan den unge mannens knän och talade om hur han ville ha lagningarna verkställda, ty sådana voro storligen af nöden. Allra värst däran var en stege, som mist alla sina pinnar, och ett munspel, som inte hade en enda ton i behåll. Olof grep sig genast an med den förstnämnda. Han var i skjortärmarna, ty hans kavaj hängde till tork. Allt var för honom som en dröm. Så oförutsedda och öfverraskande voro händelserna, att de icke gjorde djupt intryck på honom, men han kände en förunderlig värme inom sig. Och cell-

dörren med vaktögat i titthålet var försvunnen ur hans minne.

»Rönn har väl inte hört efter någon bostad än?» frågade hans värdinna, som med lillan i knä't fortsatte sin afbrutna stoppning vid fönstret.

»Nej, det har jag inte», svarade Olof entonigt. Men hans blick var, som om han ryggat för ett bråddjup.

»Vi ville nog gärna, att Rönn skulle bo här hos oss, men här finns ju ingen plats. Lundin talade med sin bror om saken, och både han och svägerskan tyckte, det skulle vara så roligt, om Rönn ville bo hos dem. Dom har så trefligt, och billigt blir det också. Säg ja! Då springer Jerker med bud, så Rönn får flytta dit i kväll.»

Något inom Olofs bröst ville komma till utbrott. Och i hans inre värld dref gryningen skuggorna på flykt. Men han sade endast:

»Jo, tack! det vill jag gärna. Men jag vet inte, hvar jag kommer att få arbete. Jag får kanske ge mig af från stan.»

»Från Stockholm? Hvarför det? Men det är ju sant, jag har glömt att tala om det viktigaste. Lundin säger, att direktören har bedt honom hälsa Rönn, när ni träffades, att Rönn ä' så välkommen tillbaka på sin gamla plats. En massa kamrater hörde det, sa' Lundin, och alla tyckte, att det skulle bli så roligt att få igen sin gamle kamrat.»

Nu var det nästan förbi med den unge mannens styrka. Hans bröst häfdes, och ögonen svedo af heta droppar, som hindrades i sitt lopp. Fru Lun-

din mera gissade sig till hans fråga än hörde den, ty den liknade nästan ett oartikuleradt mummel.

»Ä' frun alldeles säker på det?» sade han.

»Visst ä' jag säker. För resten får väl Rönn höra det mera utförligt, när min gubbe kommer hem», svarade fru Lundin, som ordnade kaffekoppar och fyllde sockerskålen och var så beskäftig, att Olof öfvertygades om det hon inte märkt något af hans inre rörelse. Han dolde den också som en hel karl, d. v. s. han såg ut som en tvärvigg och handlade som en sådan, i det han sköt Jerkergossen åt sidan tämligen omildt. Men rätt som det var, fick han annat att bestyra. På hans knä sattes nämligen en liten varelse, som omöjligt kunde hålla sig kvar där utan hjälp. Han måste lägga armen om den mjuka kroppen.

»Håll Vivan en liten stund», sade hennes mor öfvertalande. »Jag ska bara springa ner efter gräddde och komma igen på ögonblicket. Hon skriker, om jag lägger henne, för hon har ondt för tänder.»

När Olof blef ensam med barnen, lade sig genast ett läkande lugn öfver hans upprifna sinne. Jerker var inte långsint, han återkom, och Vivan visade sin beskyddare mycket förtroende. Han förde sina läppar varsamt mot hennes lena handlofve, och hon tyckte alls inte illa vara. Han lade sitt finger i hennes halföppnade lilla näfve, och det omslöts genast som af en solvarm blomkalk. Men när Vivan i sin tur förde läpparna till hans finger i akt och mening att därmed gnida värkande tandkött, blef den unge mannen smått förlägen och sökte föra hennes tankar på andra spår medelst lek och smekord. Han

lyckades äfven och var så helt inne i sitt förehafvande, att han glömde sig själf. Men då var också Vivan så uppspelt, att hon visade sin enda mjölkhvita tand under kuttrande små skratt. Jerker var uppspelt äfven han, och det var, som det skulle, ty han lekte galande tupp, och Olof Rönn — han kände sig alldeles som en majkung i dansen.

Då fru Lundin om en stund återkom, bytte emellertid Vivan famn, och Jerker störtade till korgen för att beskåda mors inköp. Genast högg ensamhetskänslan sin klo i Olofs hjärta, han led, och hans tanke ilade hjälpsökande till sin gamla vän, som genast sträckte mot honom sina järnhänder. Ack, kistan! Han förebrådde sig att ha glömt den, han ängslades för dess öde, och hans röst hade en underström af oro, då han plötsligt utbrast:

»Min kista ä' väl kvar här? Jag ville så gärna hälsa på den — på i den», rättade han sig, varnande fru Lundins förvånade blick.

»Den har Eva Milén tagit hand om, för vi hade inte plats för den.»

Vid ljudet af Evas namn gaf Olofs hjärta till ett våldsamt slag, blodet forsade med ökad snabbhet genom ådrorna och färgade hans kinder mörkröda. På samma gång han längtade efter underrättelser om henne, fruktade han dem och erfor en smärtsam njutning i deras fördröjande. Med bortvändt ansikte sade han därför:

»Jag har skrifvit två gånger till Lundin men inte fått något svar.»

»Han har inte fått ett enda bref från Rönn, det

vet jag bestämdt. Det beror väl på att vi flyttat. Han har ofta talat om att skrifva, men det har varit hårda tider för oss. Vi måste ta' en billigare lägenhet — den här. Kistan stod länge i förstun, det var den enda plats, vi hade. Men så en dag kom Eva hit, och hon tog den hem till sig.»

»Jag trodde, hon var kvar i Malmö.» Olofs röst skalf af undertryckt lidelse. »Hon var där, då — då —»

»Ja, jag vet», ifyllde fru Lundin hastigt. »Hon kom därifrån för en månad sedan.»

»Då vet hon . . .!»

»Kanske nu — genom andra. Jag sade bara, att Rönn var ute på landet och arbetade. Hon var här senast i förra veckan.»

Efter detta kunde ingenting beveka Olof att stanna. Han öfvergaf kaffebordet och den tröstlöse Jerker och befann sig inom kort ute på den långa arbetargatan, som löper genom hela stadsdelen. Kölden hade tilltagit, och skymningen tätnade kring stenkolosserna, så att deras nummer blefvo otydliga. När Olof ändå fann det rätta, var det nästan instinktivt. I hans inre värld fortsattes nämligen den rasande kampen mellan natt och gryning. Han kunde visserligen icke förneka de rön, han redan haft, af människors omsorg och vänfasthet, men han mätte och forskade efter bevekelsegrunder. Hans tankar voro förmörkade; och miss-tänksamheten ströp skoningslöst hvarje känsla af hopp eller ömhet.

Ännu när han ringde på dörren till Evas bostad, var han så helt i striden, att hans strupe var som

sammansörd af sinnesrörelse, och blott mödosamt formades orden till en fråga.

Men när den gamla kvinnan, som öppnat, fattat dennas innebörd, steg hon åt sidan sägande:

»Var så god och stig in! Eva är på sitt arbete, men hon bad mig hälsa, att herr Rönn skulle göra sig hemmastadd. Kistan står i hennes rum.»

Olof trädde in i ett litet rum, hvars dörr sakta slöts efter honom. Han kände en behaglig värme och vällukten från en blommande växt, som stod på fönsterbrädet, halft dold af snöhvita, luftiga gardiner. Rummet var helt litet och möblerna få samt af enklaste slag. Det var dock något betagande öfver det hela — det var ett hem. Och ett hem, beredt till fest åt en efterlängtd! Nystruken var byråduken, och malmstakarna skeno som klart guld; väckaruret var spegelblankt, och trasmattans färger lyste praktfullt; pallen, hvarpå det glänsande primusköket stod, var hvitskurad som en mjölkstäfva, och ej en skrynkla fanns på soffans röd- och hvitrandiga öfverdrag. I rummet rådde en dämpad dager, men på det med duk försedda bordet stod en lampa tänd, fast nedskrufvad. Där fanns ock en liten måltid, prydligt ordnad.

Olof såg allt detta ifrån dörren, där han dröjde ännu med mössan i handen. Han lyssnade oroligt till hvarje knäpp utanför — hit skulle säkert någon komma . . . eller var han kommen på orätt plats? . . . Men han förblef ostörd. Och snart kufvades han af rummets trollmakt. Han betogs af en ljuf hemkänsla.

Med ens fästes han uppmärksamhet vid ett bref,

som låg invid lampan. Han gick närmare och såg sitt eget namn på den hvita ytan. Ifrigt grep han det, bröt och läste ljudlöst men med läppar, som formade orden, följande:

Bäste Olof!

Var så snäll och håll till godo med det lilla, som jag har gjort i ordning under min middagsrast; det är så litet men så välment. Det står kaffe i kakelugnen, bara det hållit sig varmt, och så står det plättar i nischen, jag gräddade dom i middags. Var inte ledsen, snälla Olof! Jag vet nu alltsammans, fast fru Lundin inte ville tala om det för mig, utan det har andra människor gjort, men det gör inte ett enda dugg, hvad Olof gjort, för jag känner Olof, och jag är tvärtom mycket glad, för jag förstår nu, hvarför jag inte hört något af Olof på så länge, länge. Jag trodde mig vara alldeles förgäten, och det var så svårt. Kistan står i hörnet, jag har varit så rädd om den. Vi arbeta på öfvertid på fabriken.

Många hälsningar

vänligen Eva.

Sidan var fullskrifven, namnteckningen stod ytterst i kanten. En djup besvikenhet lade sig öfver den unge mannen, och hans blick förmörkades af ångest. Men plötsligt såg han något, som dittills undgått honom. På tvären i ena hörnet stod ett nästan oläsligt, »vänd!». Blixtsnabbt vek han om arket. Där stod endast:

»O, hvad det skulle vara kärt att få träffa Olof mycket snart!»

En våldsamt snyftning riste Olof Rönn från hufvud till fot, och hans ansikte förvreds spasmodiskt. Vacklande sökte han stöd och såg då sin gamla vän kistan, som räckte honom sina starka handtag, alldeles som den gjort under fängelsetidens marter. Med brefvet i handen tog han sin tillflykt i hörnet, kastade sig på knä, lade armarna öfver kistlocket och sitt hufvud mot dem. Och nu kom den förlösande gråten . . .

Som i en vision såg han alla händer, som slutit om honom en vänfast kedja — först dess smidda järngripas med minnen af flydd tid och hans döda mor; så kamrathänder, seniga och märkta med mödans grofstämpel, ledarhänder, skickligt ordnande de tusen trådar, som sammanlöpte i dem; moderliga kvinnohänder; en minnesgod pojkunges, smeksamma och trugande; Vivans blomlika och slutligen dessa, som vårdat sig om hans egendom, hälsade honom välkomna med dukadt bord, med ett hem, redt till fest, och som omtänksamt tändt ljus för honom samt gifvit honom nyckeln till ett blygt väsens innersta med sina enkla ord — Evas händer. Han tänkte på hur hon brådskat med alla dessa tillrustningar under sin korta fritid från fabriksarbetet endast på ett ovisst hopp om hans ditkomst, och hans tårar gjorde hans bref oläsligt. Men i hans hjärta var det soluppgång, och lyckans alla fåglar hälsade den med vackra sånger. Lifvets ljufvaste, kärleken, som dittills blott vågat visa sina hjärtblad, stod där

med ens i full blom... Olof Rönn reste sig omsider som en luttrad, stark och lycklig man.

Mörkret hade fallit på, det lilla boet låg i dämpad belysning från lampan. Olof nändes icke röra vid skrufven, lycklig af att vara i just det ljus, hennes ömhet tändt hos honom. Betagen af åtrå att rikliggöra sig med bevis på hennes hängifna omsorg, spårade han upp dessa, nyfiken och barnsligt glad öfver sina upptäckter. Han åt och drack med hungern till krydda och lyckan till bordskamrat. Genomträngd af en förtjust längtan, iakttog han otåligt väckarurets visare, letade genom tidningshållaren, men slutade tvärt med läsningen, då han plötsligt fann sitt eget namn i marginalen på en tidning, upprepade gånger ditskrifvet med Evas stil. Han blef mycket lycklig och gömde pappersremsan vid sitt bröst, gick sedan af och an i det lilla hemmet, försynt iakttagande och smeksamt vidrörande de föremål, som talade innerligast om hans älskade. Men när han på väggen fann en grupp fotografi, hvarå äfven han var afbildad, tog han det till sig som en stor skatt och satte sig i soffhörnet. Där föll han emellertid i sömnens försåt

-----

Lätta steg utanför dörren och en sakta knackning . . . Intet svar. Den förnyades, men då tystnaden förblef obruten innanför dörren, öppnades denna varsamt, och ett smalt flickansikte, inramadt af mörkt hår, blef synligt. Ack, hon var inte vacker, unga Eva, hennes drag voro ganska alldagliga, hyn blekt af fabriksluft och strängt arbete, men

hennes blick var själfull, och ett hjärtevinnande behag hvilade öfver hennes väsen, präglade hvarje hennes rörelse. — Hon närmade sig med ohörbara steg den djupt insomnade mannen. Hennes ögon smekte honom, läpparna famnade ljudlöst hans namn, hela hennes varelse andades ut sin kärlek mot honom, men behärskadt, liksom tillbakahållet af fruktan och ovisshet. Porträttet i hans hand hade dock en magisk verkan. Hoppet tändes i hennes blick, kindernas rodnad blef den djupaste — hon var morgonlikt vacker. Men fjärran i drömmens underland förnam Olof Rönn sin innerligt käras närvaro och vaknade.

Ögonblicket efter funno två människors händer hvarandra för lifvet.
